

צנטריפוגות בכנסת

דן בן-דוד

התנגשות חזיתית בין שני הכשלים הציבוריים הגדולים ביותר התקיימה, שוב, בשבוע שעבר. מהכיוון האחד הגיחה מערכת חינוך המחריבה את סיכויי ההצלחה של דור העתיד. מהכיוון השני דהרה מערכת משטר נטולת הגה מזה שנים רבות.

ההתנגשות היתה בלתי נמנעת כאשר ניתן למיעוט קטן של נבחרים ציבור בכנסת (39 ח"כים, שהם רק שליש מהכנסת, הצביעו בעד, וזה הספיק; 6 הצביעו נגד ו-75 ח"כים, שהם הרוב הגדול, פשוט התאדו) לאפשר באופן חוקי ורשמי – בניגוד לכל הגיון חברתי, כלכלי או מוסרי – לקבוצת אוכלוסייה גדולה וגדלה במהירות למנוע מילדיה ארגז כלים חינוכי בסיסי להתמודדות במשק תחרותי ובדמוקרטיה מודרנית.

בצעד זה, מדינת ישראל מסירה את ריבונותה מבתי הספר החרדים ומודיעה באופן רשמי שאין הם חייבים ללמד את מקצועות הליבה, המהווים למעלה מ-90% מחומר הלימוד במדינות המערב שעימם יצטרכו ילדי ישראל להתחרות כאשר יגדלו. עד היום זה נעשה מתחת לשולחן. מהיום, זה רשמי וממשך במימון כספי המסים שלנו.

הצנטריפוגות אינן פועלת רק באיראן. הן כבר מזמן פועלות במלוא המרץ בכנסת ישראל – עם השלכות דומות על עתיד המדינה. במקום להתאחד בפני הסכנות הגוברות, נבחרינו מתפזרים לפינות מגזריות ואישיות ההולכות ומתרחקות זו מזו.

בין ספטמבר הקרוב – עם בחירת יו"ר חדש על ידי מפלגת השלטון – ועד מועד הבחירות הרשמי בעוד כשנתיים, תכנס מדינת ישראל לתקופת ביניים. ראשי שלוש המפלגות הגדולות, עם רק 50% מכלל חברי הכנסת, מתבקשים להתעלות מעבר לעצים ולראות איך הולך ונשרף היער. עליהם להניח בצד את הרטוריקה הארסית וההרסנית, לרסן את השאיפות האישיות, ולשתף פעולה כדי להחליט ביחד על מדיניות שתציל את עתיד המדינה: רפורמות משמעותיות ומרחיקות לכת בשיטת הממשל ובמערכת החינוך וקבלת החלטה מושכלת בסוגיית הגרעין האיראני – מה ניתן או לא ניתן לעשות כאשר הזמן שנותר עד לנקודת האל-חזור נמדד בחודשים בלבד.

השנה היא 1948, פלוס ששים. ההחלטות שיקבלו מנהיגי הישוב היום תקבענה מה יהיה חוסנה ומה יהיה אופיה של מדינה הצריכה להיוולד מחדש ולהגדיר לעצמה איזה עתיד היא רוצה בששים השנים הבאות – אם בכוונתה להגיע עד למאה ועשרים.

בין השינויים הדרושים: מהבחירות הבאות, חברי הכנסת צריכים להיבחר באופן ישיר ואישי על ידי בוחריהם ביום הבחירות, וכך גם הנשיא שיעמוד בראש המדינה. כולם צריכים להיבחר לכהונות קבועות שיאפשרו ראייה, תכנון וביצוע אסטרטגיות המכוונות אל מעבר לאופק המיידי. לנשיא צריכה להינתן האפשרות לבחור חברי ממשלה שאינם נציגי מפלגות אלא שרים המבינים בתחומם וכפופים ישירות לנשיא. הגיעה העת לעצירת הצנטריפוגות הפוליטיות, לביסוס יציבות שלטונית ולהנהגת נורמות של אחריות ציבורית אישית אצל הנבחרים.

בתחום החינוך, רפורמה אמיתית מחייבת שינויים מרחיקי לכת באופן שבו בוחרים, מכשירים ומתגמלים מורים, באופן הניהול (מהמערכת כולה ועד לרמה של בתי ספר בודדים), בקביעת נורמות אחידות ושוויוניות ברמת התכנים ובשיטות התקצוב. אורחות חיים ישנן הרבה במדינה, אך שוק כלכלי יש רק אחד לכולם והוא מחייב ארגז כלים מינימאלי בשביל לשרוד. כפי שאין לאף הורה הזכות להשתמש באמונות דתיות כדי למנוע תרופה מצילת חיים מילדיו, כך גם אסור למנוע מכל ילד את זכות היסוד לארגז כלים בסיסי.

אלה הן הסוגיות המרכזיות שיקבעו את יכולת המדינה להתמודד עם האתגרים העצומים שעוד לפנינו, סוגיות שחייבות לקבל מענה רציני ומערכתית בחלון ההזדמנויות שעוד נותר פתוח. זוהי אחת משעות הכושר האחרונות שעדיין עומדות בפני הרוב הצינוני להתאחד ולהציל את מדינתנו באופן דמוקרטי.

זוהי גם הדקה התשעים להחליט אם ניתן, ומה ניתן, לעשות בקשר לצנטריפוגות ההן – האמיתיות. למען הצלת החלום של הורינו והעתיד של ילדינו, התחילו לעבוד ביחד.